Redacţiunea, Administraţiunea, şi Tipografia:
Braşov, piaţa mare Nr. 30.
Scrisorî nefrancate nu se primesc. — Manuscripte nu se retrimet.
INSERATE se primesc la Administraţiune în Braşov şi la următórele Birourî de anunciurî: în Viena: *M. Dukes, Heinrich Schalek, Rudolf Mosse, A. Oppeliks* Nachfolger; *Anton Oppelik, J. Danneber*, în Budapesta: *A. V. Goldbergerg, Eckstein Bernat*: în Bucurescî: *Agence Havas*, Succursale de Roumanie; în Hamburg: *Karolyi & Liebmann.*
Preţul inserţiunilor: o seriă garmond pe o colónă 6 cr. şi 30 cr. timbru pentru o publicare. Publicărî mai dese după tarifă şi învoială.
Reclame pe pagina a 3-a o seria 10 cr. séu 30 banî.

GAZETA TRANSILVANIEI.

ANUL LVIII.

„Gazeta" iese în fiă-care ḑi.
Abonamente pentru Austro-Ungaria:
Pe un an 12 fl., pe şése lunî 6 fl., pe trei lunî 3 fl.
N-rii de Duminecă 2 fl. pe an.
Pentru România şi străinătate:
Pe un an 40 francî, pe şése lunî 20 fr., pe trei lunî 10 fr.
N-rii de Duminecă 8 francî.
Se prenumĕră la tóte oficiele poştale din întru şi din afară şi la dd. colectorî.
Abonamentul pentru Braşov
administraţiunea, piaţa mare, Têrgul Inului Nr. 30 etagiu I.: pe un an 10 fl., pe şése lunî 5 fl., pe trei lunî 2 fl. 50 cr. Cu dusul în casă: Pe un an 12 fl., pe 6 lunî 6 fl., pe trei lunî 3 fl. Un esemplar 5 cr. v. a. séu 15 banî. Atât abonamentele cât şi inserţiunile sunt a se plăti înainte.

Nr. 99. Braşov, Joi, 4 (16) Mai 1895.

Ce facem?

IV.

Décă cei ce au luat din mânile comitetului întemniţat frênele conducerei partidului nostru naţional n'au făcut şi n'au lucrat de şése lunî nimic pentru salvarea organisaţiei lui, aşa de mult ameninţată, ce au făcut şi ce au lucrat pe alte terene?

Ce au făcut după întemniţarea brutală a comitetului şi în faţa prigonirilor şi întemniţărilor, carî au urmat lanţ în urma acésta, avênd de scop a lăţi teróre şi descuragiare în popor?

Au tăcut, au lansat în public idei de o apropiată graţiare, şi s'au mărginit de a înregistra actele de violenţă cu comentărî mai scurte orî mai lungî în organul, care ḑice, că „singur" se bucură de încrederea lor.

Scurt timp după al treilea ordin al lui Hieronymi, îndreptat în contra partidului nostru naţional, a apărut ordinul, prin care actualul ministru de interne Perczel a căutat sĕ-şî câştige laurî „patrioticî", insultând memoria lui Iancu, a acestei figurî măreţe din istoria nóstră dela 1848, în afacerea colectelor pentru monumentul lui. Ce au întreprins ei faţă cu acéstă insultă?

Au tăcut şi tac.

Este înscris în programul nostru, ca sĕ continuăm lupta legală în municipii şi s'a ivit tocmai în timpul din urmă necesitatea de a face sĕ s'audă glasul protestător al Românilor. Ce au făcut ei în municipii?

Am vĕḑut şi ne-am putut lumina despre acésta din modul şi chipul, cum au fost representate interesele luptei nóstre în congregaţia ultimă din Sibiiu, despre care organul „acreditat" nicî măcar notiţă nu a aflat cu cale sĕ ia, ignorând şi ceea ce s'a petrecut în alte municipii în interesul nostru naţional.

Uneltirile în contra esistenţei partidei naţionale române au rĕsbit până şi în Sinódele nóstre, unde la porunca guvernului s'au enunciat teoriile cele mai oribile cu tendinţa de a opri preoţimea nóstră dela activitatea politică şi a-o împiedeca ast-fel în esercitarea drepturilor ei cetăţenescî.

Ce au făcut şi au întreprins cei dela conducere *înaintea* Sinodului archidiecesan din Sibiiu şi *după* ţinerea lui pentru a paralisa pierderea celor mai bunî luptătorî ai noştrî? Cred ei, că cu câţi-va articulî de ḑiar cestiunea este resolvată şi că în viitor n'avem a ne mai teme de nimic?

Dér vor ḑice, că în situaţia anormală creată partidului nostru în urma procesului Memorandului au fost avisaţî de-ocamdată numai la acţiunea ḑiaristică.

Ei bine, care este acţiunea, ce au desvoltat'o ei de aprópe un an încóce pe terenul acesta?

Cum şi în ce mod au căutat ei sĕ între în contact cu ḑiarele politice, carî ţin la programul naţional, şi sĕ iniţieze o acţiune puternică şi concentrică ḑiaristică în interesul susţinerii solidarităţii şi a moralului partidei?

Rĕspunsul ni-l dă ḑiarul, care ḑice despre sine, că „are fericirea de a fi *singurul* organ de deplină încredere a comitetului întemniţat şi a ómenilor, carî obosesc aḑî pentru ducerea mai departe a lucrării lui".

Ei bine, décă şi-au concentrat tótă încrederea numai asupra unui singur ḑiar, dându-i un caracter oficios, cum au lucrat cel puţin prin acest ḑiar pentru scopul indicat de interesele solidarităţii partidului? Cum au lucrat în tóte celelalte direcţiunî indicate de marile principii ale programului nostru naţional?

Am vĕḑut şi vedem cum.

Am vĕḑut, cum ḑiarul, care se ḑice a fi al comitetului, în loc sĕ caute a împăca divergenţele de vederî, ce s'au ivit icî colo în sînul partidului, séu sĕ le combată în mod leal şi cinstit, a făcut chiar contrarul, căutând a învrăjbi şi desbina printr'un sistem de clevetirî şi suspiţionărî până acuma ne mai pomenit la Românii din Ardeal.

Am vĕḑut cum fără de nicî un temei, fără de nicî o motivare justă a fost atacat de el chiar şi organul nostru în modul cel mai revoltător.

Am vĕḑut cum în tendinţa acésta de a combate cu orî-ce preţ celelalte ḑiare spre a face astfel sĕ ésă infailibilă opiniunea *singurului* organ acreditat, acest organ a mers până acolo, încât a declarat că *bine i s'a întâmplat* unui confrate al nostru, că a fost condamnat la doi anî închisóre de stat, căcî prin acésta se va mai treḑi la cap.

Şi organul, care a avut stupenda îndrăsnélă de-a afirma aşa ceva în faţa publicului despre un ḑiarist român, condamnat într'un proces politic pentru apĕrarea comitetului şi a causei ce-o representă, de cătră duşmanii causei nóstre, se numesce organul comitetului şi al ómenilor lui de încredere!

Şi aceştia au tăcut şi tac în faţa unei astfel de acţiunî ḑiaristice.

Nu cumva cred ei, că acéstă acţiune póte fi chiar folositóre causei şi intereselor nóstre de organisare şi de consolidare interióră?

Orî dóră organul „acreditat" este aşa de infalibil, încât nicî cei ce i-au reservat lui singur încrederea nu pot schimba nimic din părerile lui, fiă cât de absurde şi revoltătóre?

Aşa se vede a fi. Acésta o dovedesce cel puţin casul de nedisciplină întêmplat faţă cu preşedintele comitetului întemniţat, care cerênd o rectificare dela organul „acreditat", a primit ca rĕspuns o ameninţare.

Cum stăm dér cu acţiunea ḑiaristică, când ea, precum vedem, n'a têrnă nicî de comitet şi de ómenii lui de încredere, ci de alţi factorî, carî nu se conduc numai de ideile acestora?

Aicî dăm de isvorul simptómelor îngrijitóre, pe carî publicul român a început a le observa, dér încă nu le înţelege.

Procesul domnişórelor române din Sibiiu a întrat într'un nou stadiu şi mai încurcat. Aflăm, că judecătoria a hotărît, ca acest proces sĕ fiă abandonat de ea şi transpusă tótă causa poliţiei orăşenescî. Apĕrătorul d-şórelor, d-l Dr. Amos *Frâncu*, a înaintat recurs în contra acestei decisiunî judecătorescî nr. 994 ex 1895 „felhagyási és áttételi határozat", prin care se recunósce, că lipsesce substratul §-lui 36 al legii penale, dér se susţine, că obvine substratul transgresiunii séu contravenţiunei din ordonanţa lui Tisza nr. 26,559 din 1874, reînoită în 1885 sub nr. 62,693, şi de aceea se predă causa poliţiei spre pertractare.

Apĕrătorul în recursul sĕu a accentuat cu deosebire, că acolo *unde legea* (§ 36 cod. pen.) *dispune*, în care condiţiunî sunt oprite „culorile străine", *nu mai póte dispune ministrul.* Vede prin urmare aicî un *conflict de competenţă*, deóre-ce poliţia a trimis odată causa domnişórelor la judecătoriă, ḑicênd, că ea nu este competentă de a o decide, ér acuma se declară necompetentă judecătoria. Prin urmare în faţa acestui conflict de competenţă trebue sĕ decidă ministeriul întreg.

CRONICA POLITICĂ.

— 3 (15) Mai.

Din Viena se anunţă lucrurî de mare importanţă pentru desfăşurarea grupărilor de partid din Austria şi maî ales pentru viitorul partidei liberale austriace. **Primarii oraşului** şi-au dat dimisia din post, motivându-o cu posiţiunea sguduită, în care a ajuns partida liberală, care acum nu-i mai

---

FOILETONUL „GAZ. TRANS."

Cel din urmă.

Din „Schiţe varşoviane".

Domnul Jagielski!

Pĕrul capului sĕu era alb ca zăpada, faţa plină de creţe, dér ochiul sĕu limpede, surisul liniştit, ţinuta sa nobilă. Numai arare-orî se putea vedé sĕmnul amărăciunei pe buzele sale. Nu pentru-că n'ar fi avut causă sĕ fiă cuprins de amărăciune, dér el o ascundea înaintea ómenilor.

Cu tóte că sórtea l'a persecutat cu viscolele sale nemilóse, totu-şî nu l'a putut înfrânge. Odinióră era mare domn între domnî şi mare prietin între prietinî. Acum însĕ îl copleşi bĕtrâneţa cu ruinile dorinţei după anii tinereţei şi cu desamăgirî. Totu-şî în ochii sĕi flăcăra încă focul vieţii, şi acum purta sus capul falnic, şi de câte-orî îi sburau cugetele la timpurile trecute, îşî adia barba albă, clătina din cap şi, ca şi când ar fi voit sĕ se împace cu sine însu-şî, şoptea: „Aşa, şi nu altfel trebuia sĕ se întêmple". Cu anî înainte, în timpul tinereţei şi a florei, era în tot locul adese-orî óspe, bucuros învitat şi bine vĕḑut, — însĕ anii trecură şi d-l Jagielski pe încetul fù dat uitărei. Ca şi când s'ar fi depărtat din lume...

O stare bolnăviciósă, care nu-l mai părăsia, îl depărtà şi mai mult de omenime. Vegeta în singurătate, fără soţiă, fără copiiî, fără societate. O ḑi tăcută urma după cealaltă, fiă-care posomorîtă. Peste ḑi şi de cătră séra şedea la ferêstra micei sale odăi, şi, cufundat în gândurî şi reamintirî de întêmplărî trecute, trăgênd din luléua sa lungă, privea melancolic la rîul Vistula, ce curgea lin.

Nicî odată nu învita la sine vr'un prietin şi nimenî nu-i conturba liniştea. El însu-şî nu mergea nicăirî. Bóla sa îl silea sĕ vegeteze astfel.

Numai odată în an, tot-déuna la 31 Martie, se schimba tăcerea de mórte din singurătatea d-lui Jagielski, şi se întêmplau lucrurî de necreḑut.

Ca şi după un somn lung totul se treḑia, d-l Jagielski inviea şi membrele sale ologite căpătau viéţă şi întinereau.

Sala cea mare, care de altcum în decursul întregului an era pustiă şi posomorîtă, acum strălucea într'o lumină pacînică, candelabrele se provedeau cu luminî nouĕ, mesele se acopereau cu tăcâmurî de argint şi în caminele antice bobotea éră-şî un foc roş. Şi uşile erau larg deschise, pentru de-a lăsa óspeţii sĕ între!

Pe cine bineventa d-l Jagielski în acea ḑi?

Bĕtrânî de séma lui! Restul cameraḑilor, carî în nóptea întunecată de Noembre luptară la pórta castelului Wawel. Atuncî fuseseră o cétă frumósă de luptătorî tinerî şi sĕtoşî de gloriă. Cu timpul însĕ scăḑù numĕrul lor la o mână de bărbaţî. Unii căḑură în luptă, alţii muriră, şi numai cea mai mică parte, în frunte cu d-l Jagielski, ajunse vêrsta bĕtrâneţelor adâncî.

In amintirea acelei ḑile fatale ei se întruneau acuma la cel mai bogat dintre camaraḑî, la d-l Jagielski. Veniau toţî, chiar şi cei dela ţéră. Astfel sĕrbau ei, grăbind pe jos şi pe trăsurî, în mod tăcut şi demn, aniversarea legăturei lor de luptă memorabilă. Sĕrbau şi onorau mai cu sémă amintirea acelora dintre cameraḑî, carî nu mai petreceau între dênşii. Dér unul după altul mergea, şi grupa se tot micşora. Pentru aceea, înainte de a-se despărţi óspeţii, se scula tot-déuna cel mai bĕtrân şi cu păharul în mână ḑicea: „In sănĕtatea tuturora, fraţilor, ca în anul viitor sĕ nu lipséscă nicî unul dintre noi!"

Sunau păharele şi mânî tremurânde le duceau la gură:

— „In sănĕtatea tuturora!"

— „Kochajmy sie!"

Durere, însĕ, aprópe la fiă-care întrunire totu-şî lipsea unul séu altul dintre soţî, care încă în anul trecut petrecuse vesel la aceaşî masă cu ei.

Şi astfel se întêmplà după anî, că la o ḑi de 31 Marte, dintre toţî, apărură numai doi — numai doi! D-l Jagielski bineventà la pragul uşei singur numai pe d-l Simanovicî. Cu lacrimî în ochî salutà gazda casei pe singurul óspe, îi strînse mâna, privì cu durere împrejur şi-l întrebà: „Unde sunt cei-lalţî fraţî?"

— „Ceilalţî?" suspinà Simanovicî. „Morminte verḑî îi acopĕr pe toţî!"

Amêndoi plecară capetele triste. Apoi se aşeḑară la masă şi rĕmaseră împreună până târḑiu nóptea.

Cu tóte că fiă-care dintre ei doi încerca de-a întrece pe celălalt în veseliă, totu-şî conversarea potignia la fiă-care moment, şi făr' de voiă erau apăsaţî de gândurî triste şi negre.

póte sprijini. Foile, ce am primit adĭ spun, că primarul *Grübl* şĭ-a anunţat dimisia în conferenţa de Lunĭ a partidei liberale. Mergênd apoi în parlament, a anunţat despre acésta şi ministrului de interne, marchisul *Baquehem*, pe care l'a surprins fórte mult, Indată ministrul de interne, ministrul-preşedinte şi cel de finanţe au început sĕ desfătuéscă pe *Grübl* dela pasul acesta, însĕ tóte stăruinţele lor au fost zadarnice. In conferenţa partidei liberale de alaltăierĭ *Grübl* a declarat, că *nu vede nicĭ un prospect favorabil pentru partidă de a mai esista pe viitor*, şi de aceea, ţine la dimisia sa. Părerile lui Grübl li-a împărtăşit şi viceprimarul *Richter*, care încă şĭ-a anunţat dimisia. Tot acésta va face-o şi al doilea vice-primar *Matzenauer*. In urma acésta e fórte posibil, că căpetenia antisemiţilor din Viena, Dr. *Lueger*, sĕ fiă ales *primar al Vienei*. O telegramă din Viena cu data de ierĭ spune, că *Lueger* a şi fost ales viceprimar.

*

Franciso *Kossuth* s'a dus dilele trecute la Salonta-mare, ca sĕ vorbéscă alegĕtorilor partidei kossuthiste, carĭ l'au fost invitat sĕ mérgă în mijlocul lor. In vorbirea ce a ţinut'o de pe terasa bisericei, el a făcut amintire despre desbinarea ivită în partida independentă, ceea ce era aprópe sĕ-i zădărnicéscă mergerea lui în Salonta. S'a lăsat apoi în vorbe late şi umflate, indicând între altele **formarea unei nouĕ partide ungurescĭ**. Étă cum se esprimă el, vorbind despre desbinarea în două a partidei: „Eu m'am alăturat la partea, care şĭ-a ales de preşedinte pe *Justh* Gyula, şi ca deputat încă mĕ ţin de acéstă parte. Vĕd însĕ, că desbinarea acésta este grozav de păgubitóre pentru victoria principiilor independente şi se întêmplă multe incidente, carĭ deştéptă în mine îndoiéla, décă nu voiŭ fi silit sĕ pun la o parte modestia, şi décă astfel nu se póte, atuncĭ sĕ contribuesc cu activitatea mea modestă *la formarea unei mare partide unitare*, se ridic stégul, în jurul căruia se vor grupa póte mai bine aderenţii sincerĭ ai ideilor. Stégul acesta n'ar avé alt trecut, decât o memorie mare, legată de-un nume mare. Insĕ n'a sosit încă timpul, ér décă totuşĭ indic acésta, este, pentru-că împrejurările, ce-au precedat venirea mea aicĭ şi despre carĭ n'am de gând sĕ vĕ dau lămurirĭ mai estinse, au dovedit, că frecările personale au ascuţit contrarietăţile în grad aşa de mare, încât ele pot avé influenţe păgubitóre asupra unei acţiunĭ energice a partidei.“ La sfîrşitul discursului sĕu Francisc Kossuth, amintind cuvintele regelui Henric IV, care a dis cavalerilor sĕi: „Privițĭ la pana mea albă şi urmaţĭ-mĕ“ — esclamă: „Eu pot dice poporului maghiar, care vine înaintea mea cu inimă plină de iubire şi însufleţire: „*Privițĭ încătrău merg şi urmaţĭ-mĕ*“ — „*Magyarórszag*“ dice, că vorbirea din Salonta a lui Kossuth a produs mare consternare în fracţiunea-Eötvös şi vréu sĕ tragă la rĕspundere pe Francisc Kossuth.

*

Din Tokio se anunţă, că alaltăerĭ s'a publicat acolo *convenţia de pace* între **China şi Japonia**. Tot-odată s'a publicat şi un rescript împĕrătesc, în care împĕratul Japoniei, urmând sfatul amical al Rusiei, Germaniei şi Franciei, şi avênd în vedere susţinerea păcei, ordónă guvernului sĕu sĕ încheiă cu China o învoială definitivă, în care sĕ fiă regulată cestiunea redărei peninsulei Liao-Tung. — Lui „Pol. Corr.“ i-se depeşéză, că flota rusécă, germană şi francesă va rĕmâné până atuncĭ pe apele ost asiatice, până când grosul armatei japoneze va deşerta punctele cucerite de pe pămêntul chinezesc. Acésta însĕ va depinde în tot casul dela asigurarea, ce va fi China în stare sĕ ofere pentru plătirea despăgubirei de resbel.

Când d-l Simanovicĭ se găti târdiu nóptea de plecare, amêndoi bĕtrânii stătură locului la prag.

Se uitară serioşĭ unul în faţa altuia.

— „Cum va fi în anul viitor?“ suspină d-l Jagielski, strîngând mâna amicului.

Simanovicĭ, fâr' de-a rĕspunde, plecă capul pe piept.

— „Óre ne vom mai vedé odată....?“

— „Şi décă nu...?“

— „Atuncĭ nu mai rĕmâne decât unul singur“.

— „Numai unul singur! Cel din urmă!“ repetară amêndoi cu durere.

Şi în ochii bĕtrânilor luciră lacrimĭ fierbinţĭ. Nu mai diseră nicĭ un cuvênt, se înbrăţişară tăcênd, şi-şĭ strînseră cu căldură mâna.

După câte-va momente se despărţiră. D-l Simanovicĭ coborî cu greu şi încet pe scară. Jagielski îl însoţi păn' la pórtă.

Câte-va lunĭ mai târdiu se lăţi faima, ca Simanovicĭ, unul dintre cei din urmă căpitanĭ ai armatei polone, a trecut la odihnă eternă. — —

(Va urma).

Atitudine demnă.

In „*Budapesti Hirlap*“ dela 14 Mai cetim următórele:

„Metropolia valahă din Blaşiu, puţin după-ce o parte a agitatorilor valahĭ au ajuns în temniţă, a surprins administraţia comitatului Turda Arieş cu aceea, că într'o afacere şcolară i-a trimis o scrisóre în *limba valahă*. Comisiunea administrativă a retrimis Mitropoliei din Blaşiu actul, însĕ Mitropolia şi a doua óră a scris *în limba valahă* comisiunei administrative. Când comitatul a retrimis şi acest al doilea act, în speranţa, că procederea lui va avé resultat, a pus tot-odată pe dosul paginei actului şi o instrucţiă ţinută în termenĭ cuviincioşĭ(??) despre drepturile limbei statului. Acum a sosit şi a treia óră rescriptul Mitropoliei la comisiunea administrativă, însĕ *tot în limba valahă*. Mitropolia scrie, că, după părerea ei, este îndreptăţită a scrie în limba valahă către comitatul Turda-Arieş, unde, după credinţa sa, *chiar şi procesele verbale trebue sĕ se ia în limba valahă*. In scriptul ei Mitropolia dă espresiune mirărei sale, că comitatul Turda-Arieş pórtă protocólele în limba maghiară, pe când ea credea, că limba protocolară în acest comitat este cea valahă. Comisiunea administrativă a cetit cu indignaţiune acest ultim rescript şi a hotărît, că şi de astă-dată îl va trimite neresolvat, respingênd în ton energic naiva isbucnire a Mitropoliei“.

Ei bine, domnii din fruntea administraţiei comitatului Turda-Arieş sĕ-şĭ însemne bine acéstă lecţiă meritată, ce, după „Budapesti Hirlap“, li-a dat'o Mitrepolia din Blaşiu. Atitudinea Mitropoliei în acéstă afacere a fost cât se póte de românéscă şi demnă şi orĭ-ce Român nu póte decât sĕ se bucure de energia şi conscienţa cu care Consistorul din Blaşiu a apĕrat un drept sfânt al bisericei, *dreptul de limbă*. Étă un esemplu vrednic de urmat!

SCIRILE DILEI.

3 (15) Maiu.

3 (15) Maiu. Aniversarea memorabilei dile de 3 (15) Maiu a fost serbată şi în anul acesta de Românii braşovenĭ, carĭ s'au întrunit în numĕr fórte mare în sala Casei de tir de sub Têmpa. Au fost representate tóte păturile societăţii nóstre de un public frumos, bărbaţĭ şi dame. Intre onoraţiorĭ a fost de faţă spre bucuria tuturor şi veteranul luptător din anii de redeşteptare naţională d-l Axente Severu. Serbarea s'a deschis cu „Deştéptă-te Române“, pe care l'au cântat toţĭ asistenţii stând în picióre. Prin câte-va vorbirĭ scurte şi bine simţite s'a arătat însemnătatea serbării, şi s'a dat espresiune dorinţei, ca în munca şi stăruinţele nóstre pentru binele neamului sĕ fim tot-déuna la înălţimea admoniării poetului: unițĭ în cugete şi simţirĭ. Corul sodalilor romanĭ a alternat cu orchestra în esecutarea de cântece naţionale române. Petrecerea frumósă şi însufleţită a decurs în cea mai esemplară ordine şi armoniă şi a durat până după miedul nopţii.

—o—

Universitarii românĭ din Budapesta, după cum anunţă „Pest. Ll.“, au fost denunţaţĭ locţiitorului de primar din Budapesta, Carol Gerloczy, că ar ţiné nóptea conventicule secrete în localitatea reuniunei lor, cu carĭ ocasiunĭ s'ar ţiné vorbirĭ agitatorice etc. In urma acésta primarul trimise pe secretarul sĕu Amtmann şi pe un tălmaciu la localitatea reuniunei, ca sĕ esamineze protocólele şedinţelor, precum şi alte scrisorĭ, dér raportul acestora asupra resultatului perchisiţiei a fost cu totul liniştitor.

—o—

Ciangăii din Săcele la esposiţia milenară. Foile ungurescĭ publică cu bucuriă scirea, că la iniţiativa fişpanului comitatului Braşov, s'au luat mĕsurĭ, ca şi Ciangăii din Săcele sĕ fiă representaţĭ la esposiţia milenară. In fruntea mişcărei stă soţia notarului Sipos János, din Bacĭfalĕu. Se va construi o casă ciangăéscă şi se proiectéză a se face o nuntă originală, la care sĕ ia parte *cel puţin 200 de Ciangăi* din Săcele îmbrăcaţĭ în portul lor ţĕrănesc. O părechiă tinĕră se va cununa cu acéstă ocasiune şi-şĭ va serba tot-odată şi nunta. Vedĭ bine, acestea vor costa cheltuelĭ marĭ, pentru a cărora acoperire, după cum comunică foile ungurescĭ, s'au luat în vedere şi cele $2^0/_0$ de dare, stórse, în decurs de doi anĭ, de pe spinarea locuitorilor din oraşul şi comitatul Braşovului pentru scopurile exposiţiunei.

—o—

Faimosul Geza Kostenszky, secretarul „Kulturegylet“-ului din Ungaria nordică, a rĕposat în 12 Mai în etate de 30 de anĭ. Kostenszky era de nascere slovac, trecênd însĕ în tabĕra şovinistilor şi maghiarisându-se, s'a făcut — ca orĭ care renegat — cel mai neîmpăcat duşman al Slovacilor. El a scris faimósa broşură „*Nemzeti politika a Félvidéken*“, în care predica stîrpirea naţionalităţilor cu fier şi foc.

—o—

Mulţămită. Neputênd noi sĕ mulţumim separat, ne luăm voiă pe acéstă cale a esprima cea mai profundă mulţămită tuturor acelora, carĭ au binevoit a-şĭ manifesta condolenţa, precum şi acelora, carĭ au participat la îmormêntarea scumpei nóstre defuncte soţii, respective fiice *Laura Veturia Istrate n. Mureşian*, întêmplată în Năsĕud la 6 Mai 1895. — *Clemente Istrate*, cancelist judecătoresc; *Petru Mureşian Şireganul*, proprietar.

—o—

Musica militară a regimentului Nr. 50 va da Dumineca, în 29 l. c., un mare concert în sala de concerte din loc. Pentru mâncărĭ şi beuturĭ bune este îngrijit. Inceputul la 8 óre séra. Intrarea de persónă 30 cr.

Procesul Turdenilor.

Cluş, 14 Mai 1895.

(Raport special al „Gaz. Trans.“)

Astădĭ s'a pertractat a doua óră în Redută procesul pentru „aderenţă“ a celor 16 Turdenĭ.

Pertractarea se deschide abia la 11 óre a. m. sub presidiul lui Br. *Szentkereszty*; acusator public: *Sámi* László, o firmă nouă de procuror. Acusaţii sunt toţĭ de faţă, pe lângă carĭ e citat acum de martor şi Eugen *Pătăcean* rigorosant în drept. Turdenii au ca apĕrător pe d-l Dr. G. *Popescu*, ér pe „rĕsponsabilul pentru redacţiă“ *Balteş* îl apĕră un colaborator dela diarul „Tribuna“ din Sibiiu, I. *Russu-Şirianu*.

Curtea juraţilor e compusă din: Dunky, Korbuly, Dr. Bernat, Dr. Gyalui, Gergely, Herczegh, Pollák, Damó, Demjén, Dr. Bogdán, Hankó, Dr. Rudas, ordinarĭ, ér. Al. Pop, Hindy, Hirschfeld, Csiszár suplenţĭ. De astă-dată nicĭ procurorul, nicĭ acusaţii nu s'au folosit de dreptul de recusare.

După împlinirea formalităţilor, se cetesce actul de acusă, adresa de aderenţă în traducere maghiară, apoi

Presidentul, pentru orientarea juraţilor spune, că tot în acéstă causă s'a ţinut deja o pertractare finală, care a avut resultat favorabil pentru acusaţĭ, însĕ Curia dând loc recursului procuraturei a dispus nouă pertractare, pentru care tribunalul a fixat diua de astădi.

Acusatul *Gel-Gelan* voiesce sĕ vorbéscă „cu privire la persóna sa“, însĕ cuvênt nu i-se dă.

Presidentul anunţă, că luându-se naţionalul fiesce-cărui acusat, nu ţine de lipsă a repeţi acésta, de nu cumva ar avé cineva dintre acusaţĭ ceva observare cu privire la esactitatea naţionalului sĕu luat la pertractarea trecută; la acésta

Acus. I. *Cădariu* observă, că în restimpul dela pertractarea trecută i-s'a mai sporit din darul Domnului numĕrul copiilor cu un băiat. (Ilaritate; vocĭ în public: felicitările nóstre!)

Urméză interogatorul. *Presidentul* îl începe cu acusatul Simeon *Poruţ* învĕţător, apoi Iuliu *Petricaş* învĕţător, Ion *Gaia* econom, Nicolae *Rusu* proprietar, Romul *Ramonţan* preot, Simeon *Nicóră* învĕţător, George *Tătar* învĕţător, Ioan *Cădar* proprietar, Const. *Florian* înv., Valeriu *Moldovan* stud. jur., Ion *Giurgiu* înv., Stefan *Mariş* cleric, Vasile *Mureşian* cleric, Iuliu *Gel-Gelan* practicant la ofic. telegr., Teodor *Trîmbiţaş* învĕţător, şi în fine urméză fasiunea responsabilului pentru redacţia „Tribunei“ d-l Andrei *Balteş*.

Toţĭ acusaţii au rĕspuns precis, franc şi resolut la tóte întrebările presidentului, şi până la suspendarea pertractărei (la 1 óră p. m. până la 3 óre) atât juraţii, cât şi procurorul se pórtă destul de cinstit şi cu bună cuviinţă; nicĭ un incident mai vehement până acum nu s'a ivit.

(După pausă).

Pertractarea se redeschide la 3 óre şi 8 min.

Presidentul mai pune câte-va întrebărĭ lui R. *Romonţan*, *Gel-Gelan*, Nic. *Rusu*, G. *Tătar*, şi Val. *Moldovan*.

Public în sală a fost mult, mai ales după prând, când s'au ţinut vorbirile de acusă şi de apĕrare. Românĭ au fost în genere puţinĭ, tinerimea însĕ, ca tot-déuna, şi acum bine representată; partea mai mare a publicului au fost strĕinĭ şi mulţime de „patrioţĭ“ perciunaţĭ.

După ascultarea lui *Balteş* interogatoriele s'au finit. Se cetesc apoi unele acte privitóre la starea materială, purtarea morală etc. a acusaţilor.

Apĕrăt. Dr. *Popescu*, înainte de a trece tribunalul la alte cestiunĭ, cere a se constata, că publicarea a doua a adresei nu e alt-ceva decât *excessus mandati*.

Tribunalul enunciă, că asupra acestui lucru Curia deja a hotărît.

După aceste îşĭ recitéză *procurorul*, de pe scripta de dinaintea lui, infecţiile şi minciunile.

Vorbirĭ de apĕrare au ţinut Ioan *Cădar*, Simeon *Nicóră*, teologul din Blaş Stefan *Mariş*, vorbire fórte frumósă şi însufleţită.

Dr. G. Popescu vorbesce apoi, cu o elocuenţă şi logică admirabilă, rĕsturnând tóte ce a dis procurorul. Vorbirea d-lui Popescu a produs mare efect şi la juraţĭ.

Apăr. I. *Rusu*: Onorat tribunal.

Presid.: Kérem magyarul beszélni! (Mĕ rog vorbesce ungaresce).

I. *Rusu*: nu sciu ungaresce! Conform dreptului nostru usitat, în tot déuna am putut vorbi românesce, şi décă d-l president nu-mĭ concede, voi fi silit sĕ-mĭ depun mandatul de apărător,...

Presidentul: 'Ţĭ detrag cuvêntul!

Clientul lui Rusu, *Balteş*, declară, că e silit sĕ renunţe la orĭ-ce apĕrare, décă apĕrătorului i-s'a luat dreptul de a vorbi.

După acest incident neplăcut am avut şi momente de distracţiă. Acusatul *Gel-Gelan* anume, — practicant la ofic. telegr. — începù a-se apăra ungaresce. Tótă apărarea i-a stat din rugărĭ de iertare dicênd, ca sĕ-l ierte d-nii juraţĭ; dér de altă parte, décă'l vor judeca la Seghedin orĭ la

Vaţ, el totuşî, fiă convinşî, că tot bun patriot va rĕmâné.

După-ce *procurorul* mai replică câte-va cuvinte fără înţeles, îi rĕspunse din nou pe scurt Dr. Popescu.

După aceste *presidentul* resumând argumentele acusei şi ale apărărei, predă actele juraţilor, carî la órele 5 şi 3/4 se retrag spre a aduce verdictul.

La 3/4 la 7 óre séra juriul enunţă verdictul, în urma căruia Juliu *Gel-Gelan a fost achitat*, ér J. *Petricaş*, Ioan *Gaia*, Nicolau *Rusu*, R. *Romonţan*, Simeon *Nicóră*, Sim. *Poruţ*, S. *Mariş*, Valer *Moldovan*, George *Tătar*, Ioan *Giurgiu*, Ioan *Cădar*, Vasile *Mureşan*, Const. *Florian*, **unanim au fost declaraţi de vinovaţî.** A. *Balteş* asemenea *unanim declarat de vinovat.*

Telegramă particulară a „Gaz. Trans."

Sentinţa.

Cluşiu, 3 (15) Mai. *S. Nicóră* e condamnat **la 100 fl.**; *S. Puruţiu, I. Gaia, I. Giurgiu, St. Mariş* şi *Iul. Petricaş* **la câte 50 fl.**; *I. Cădar, V. Mureşian. N. Rusu, R. Romonţan, G. Tatar, C. Florian, Val. Moldovan, T. Trîmbiţaş* **la câte 25 fl.**; *Andreiu Balteşiu* **la două lunî închisóre.** Toţî împreună mai au de-a suporta **spesele de proces în sumă de 232 fl.**

Acusaţii insinuară nulitate. Li-s'a cerut tot-odată o cauţiune de 300 fl.

Cestiunî şcolare.

Rĕspuns la reflecsiunile d-lui I. Vancu din nr. 90 al „Dreptăţii".

In numĕrul 90 al „Dreptăţii", d-l Vancu se ocupă într'un apel către colegii sĕi cu „Observaţiunile" mele, făcute în „Gazeta Transilvaniei" asupra opului d-sale întitulat „*Conspect*......"

După cetirea „Reflecsiunilor", acestea nu numai că îmî susţin afirmaţiunile făcute, ci mĕ întăresc mai tare în credinţa şi în părerile esprimate în „Observaţiunî", deórece d-l Vancu se bate ca pescele în apă a documenta contrarul, dér acésta nu-i succede nicî de cât.

Inainte de tóte dice în „Reflecsiunî", că eu *voesc a afla nod în papură.* Conspectul d-sale însĕ nu se póte asemĕna nicî cât cu papura, ci cu trestia de bambus, care constă mai numai din nodurî. Tot conspectul este un şir colosal de nodurî, despre carî aşî puté scrie o carte întrégă, dér dintre acelea am ales numai 3—4, în carî sĕ reoglindéză destul de curat tot conspectul.

Dice mai departe:...... „*Este un studiu întreg a argumenta procedura după conspectul meu pentru a ajunge la scopul dorit*". Prin cuvintele acestea, fără a vré, recunósce cele dise de mine în observaţiunî, adecă, că după conspectul acesta, singur d-l Vancu se póte orienta şi lucra, de-órece „*argumentele de procedură*" nu ni-le spune, le ţine în secret. (De sigur, ca sĕ nu-l putem întrece cu resultatele). Cu atât mai vêrtos am avé lipsă de ele, pentru-că aşa sunt de multe, de „*fac un studiu întreg*". Aşa-déră aruncă în mânile dascălilor o *gâcitóre*. un *nod de Gordias. Nu gâciţî, décă vréţî sĕ sciţî!*

Insu-şî d-l Vancu declară nefolosinţa Conspectului, când dice, că: „*numai cu cunóscerea argumentelor ajungem scopul dorit*". Dér fiind-că argumentele noi nu le cunóscem, urméză, *că cu conspectul scop nu putem ajunge.* Tot acestea le-am dis şi eu, d-le Vancu!

Décă ai vĕdut d-ta, că facî un lucru, pe care, ca sĕ-l putem folosi, ni-e de lipsă cunóscerea argumentelor, pentru ce nu le-ai scos la lumină şi pe acelea, ca sĕ ne dai aşa dicênd o îndrumare la manuarea lui? Cum putem noi, cetitorii sĕ gâcim aceea, ce ai cugetat, ce ai voit d-ta? De-altmintrelea, décă d-ta ai dat publicului o asemenea carte, despre care ai fost sigur, că nu o va pricepe, atuncî nu eştî scriitor, căcî o regulă fundamentală a stilisticei dice, că „scrierea aşa sĕ fiă, ca cetitorul sĕ pricépă iute, uşor şi curat aceea, ce a voit scriitorul a dice".

După o esclamaţiune a mea dice: „cu asemenea ómenî nu poĭ şi nu vréu sĕ stau la vorbă". In aceste câteva vorbe, d-l meu, vorbesce numai îngâmfarea, trufia vătĕmată; răcnesce leul săgetat. Ţi-ai format prin edarea Conspectului un munte, — dér de hârtiă — în al cărui vêrf ai stat d-ta; acum vĕdênd, că ţi-s'a asaltat şi se dĕrîmă fórte uşor, te superî amar.

Cele scrise de mine în observaţiunî le timbréză de: „*minciunî grosolane*". Orî cine se póte convinge, că tot ce am scris eu, am estras din Conspectul d-lui Vancu. Décă acelea sunt mincinóse: *d-l Vancu le a minţit.* Ergo: cine-i mincinosul? Acela, care făuresce minciuna, séu acela, care cetindu-o séu audindu-o, o repetéză? — Étă déră, că d-l Vancu singur recunósce, că minte, singur îşî află lucrurile de mincinóse.

Se încércă d-l Vancu a-mî nimici afirmaţiunea mea: „începe propunerea unui lucru în cl. II, îl continuă în cl. III, şi-l isprăvesce în cl. IV". Scrie, scrie, şi tot acolo rĕmâne, unde e. Citéză esemple, prin carî *şi mai bine* ilustréză afirmaţiunea mea. Nu e óre tocmai aşa, cum dic eu, când în cl. III prelege în sĕptĕmâna 14 despre: *isvor, părĕu, rîu, vale, lac*, ér *numele* acestora şi *arătarea pe mapă* le învaţă cl. IV tot atunci. Cl. III scie, ce e isvorul, părĕul.,.. cl. IV nu; cl. IV scie numele acelora şi a-le arĕta pe mapă, cl. III nu. In cl. III (sĕpt. 17) predă: *comuna, cercul, comitatul*, în cl. IV tot atuncî *oficialii acelora în general.* Cl. III scrie *comuna, cercul*.... cl. IV scie, carî sunt oficialii acelora. Una începe lucrul, cealaltă îl isprăvesce. Amêndouĕ clasele la olaltă sciu *un întreg*: comuna, cercul şi oficialii acestora. Dér în parţial sciu óre? D-l Vancu compune o vorbire; jumĕtate o ţine în Világos, cealaltă jumĕtate în Arad-Şega, şi crede, că fiă-care din aceste comune i-a audit vorbirea întrégă. D-l Vancu dă o jumĕtate de mĕr lui George, alta jumĕtate lui Ión, şi crede *tare*, că fiesce-care dintre aceştia a mâncat *un mĕr întreg.* Cine mai crede óre ca d-sa? Mi-se pare, că la acésta l'a încumĕtat istoria *orbului şi a ologului*, când unul avênd ochii, celalalt piciórele, au format un om întreg, *care s'a putut mişca.*

In reflecsiunile d-lui Vancu am descoperit ceva nou, ce până acuma nicî n'am audit, nicî n'am vĕdut, nicî n'am cetit. Acéstă noutate este:..... „*prelegerea o ţin în legătură cu tóte clasele superióre, astfel, ca din cele prelese claselor mai* superióre, *pururea rĕmâne umbră peste clasele* mai inferióre, *prin ce mi-am ajuns scopul*". Drept ai, d-le! *Umbră* rĕmâne, dér *lumină* nicî-odată. Acelor On. colegî, carî voesc a-şî ţiné scolarii în umbră, în întunerec, şi eu le recomand Conspectul; acelora însĕ, carî se silesc după lumină, *nu!*

Ce e drept, toţî pedagogii, ba şi mintea sănĕtósă ne induplecă a împreuna la unele studii 2 clase la *una* prelegere, însĕ *nicî-odată, ca o clasă inferióră sĕ asculte la prelegerea unei clase superióre*, ci vice-versa. Cu ce iscusinţă pedagogică facî d-ta pe cl. III sĕ asculte la cl. IV, V, VI, când predai în acelea, de esemplu, Peninsula Balcanică, Europa, Asia, Africa; socotirea censului, regula de trei etc. Ce scop ai ajuns prin acésta în *primo loco*, cum dicî? Vor sci copiiî din cl. III, ce e drept, nisce vorbe ciudate, ca: Asia, Africa, dér nicî ideiă nu vor avé, că ce sunt acelea, pentru-că le lipsesc cunoscinţele fundamentale, elementele. Decî décă îi silescî sĕ asculte la cl. IV, V, VI şi eştî strict cu ei, va sta tótă cl. III cu mânile pe băncî, ca nisce sfinţî, va asculta frumos la bazaconiile despre carî vorbesce d-l învĕţător „celor mai marî", dér ce folos vor avé din ele? Li-se umple capul cu plévă fără nicî un bob de grâu. Ce vor sci copiiî din cl. III din cele audite? Ên întrébă, d-le Vancu, când propui în cl. IV „Rusia", pe unul din cl. III, că: ce e Rusia? Imî dau capul, décă nu-ţî rĕspunde, că Rusia e un *sat.* Intrébă, când propui America, că ce e America? Te asigur, că va rĕspunde, că America e *ţéră.* Prin acestea vei ajunge scopul acela, că vor veni în confusiă cu atâtea nume: comună, oraş, ţéră.... vor fi tot una tóte.

Când ascultăm vorbele cuiva, învĕţăm dela acela. D-l Vancu silesce cl. III sĕ asculte, şi prin urmare sĕ înveţe dela cl. IV, V, VI. *Cl. III a ascultat, ergo: a învĕţat.* Aşa-déră clasele inferióre sciu tot, ce sciu clasele superióre. Fórte frumos! Ai ajuns scopul, d-le Vancu! Toţî ca unul şi unul ca toţî. Mai departe întreb: décă prin metoda acésta *nouă*, cl. II séu III scie deja materialul cl. IV, V, VI, ce vor învĕţa atuncî, când cu timpul vor ajunge în clasele acestea? De sigur, din geografiă vor învĕţa *astronomia* după esperienţe proprii, singurî vor căuta pe bolta ceriului *după stele încă nedescoperite*; din socótă de sigur *algebra etc.* Urméză dér, că şcolarii d-lui Vancu sunt tot atâţia filosofî.

Incă un motiv ne mai arată d-l Vancu, pentru-ce întrunesce clasele la o prelegere: „*ca sĕ susţină disciplina necesară.* D-le coleg! Ca sĕ susţinem disciplina în clasele, cu carî nu ne ocupăm, ne stau la disposiţiă trei mijlóce, carî pe lângă aceea, că copiiî stau în linisce, ne aduc şi folóse marî. Acestea sunt: *a) ascultarea unei clase superióre la una inferióră*; *b) ocupaţiunile scripturistice şi c) pregătirile din studiul pe óra următóre.* Numai acestea ne vor aduce adevĕratul folos, dér nu acela, pe care îl recomandî şi folosescî d-ta.

Sĕ vedem acestea pe rênd. Ce folos ne aduce, décă o clasă superióră ascultă la una inferióră? Acela, că clasa superióră, fiind deja cunoscută cu lucrul despre care e vorba în clasa inferióră, i-se reînoesc, 'i se întăresce în memoriă, căcî cu cât audim un lucru mai de multe-orî, cu atâta mai bine ni-se încuibă în memoriă şi cu mult mai curat acela, pe care-l cunóscem fundamental. Şi acésta o facem numai atuncî, când în cl. inferióră predăm un lucru mai greu, căcî fiind uşor, clasa superióră îl scie pe deplin, şi aşa numai se va urî cu el.

Resultatul ascultării claselor inferióre la clasele superióre l'am arĕtat mai sus, mai adăugênd încă, că la finea órei clasa inferióră nicî ideiă nu va avé despre cele audite la clasele superióre, căcî lucrurî, pe carî nu le pricepem, nu le putem învĕţa; décă da, atuncî fórte greu şi ne ies curênd din cap. Atâta esperienţă aştept dela d-l Vancu.

Al 2-lea mijloc spre susţinerea disciplinei sunt: *ocupaţiunile scripturistice.* Acestea ne stau cu grămada la disposiţiă din tóte studiile d. e. décă propun un lucru nou din orî-care studiu în orî-care clasă, ce este mai folositor ca aceea, décă în óra următóre, până ne ocupăm cu altă clasă, le dăm, ca cele învĕţate, sĕ le scrie pe tăbliţe séu în caiete, séu din socótă le dăm sĕ socotéscă esemple din cele învĕţate deja? Décă propun în cl. III. despre comună, cerc, — decât sĕ o silesc ca şi în óra următóre sĕ asculte tot geografiă la cl. IV. (cum face d-l Vancu), mai bine îi dau, ca pe cele învĕţate sĕ le scrie pe tăbliţe, orî în caiete. Prin acésta am nu numai folosul, că cele învĕţate 'i se întăresc în memoriă, ci îşî câştigă şi óre-care îndemânare atât în caligrafiă, cât şi în ortografiă, şi prin formarea mai multor propoziţiunî, şi în stil. Póte óre ceva sĕ aducă folóse mai marî, ca acestea?

Erm. Şandru.

(Va urma.)

SCIRI ULTIME.

Budapesta, 14 Mai. Astădî, după şése sĕptĕmânî dela respingerea celor două proiecte bisericescî politice, s'a început în camera magnaţilor desbatere nouă. In discusiune s'a pus mai întâiu proiectul despre liberul esercitiu religionar. La desbatere a luat cuvêntul din partea clerului catolic primatele *Vaszary*, care a desvoltat punctul de vedere catolic, a condamnat guvernul pentru atitudinea lui în afacerea Agliardi, declarând, că nunciul papal n'a făcut nimic prin ce sĕ depăşéscă cercul sĕu de competenţă. Contele Nicolau Mauriciu *Eszterházi*, după o scurtă motivare, a înaintat propunerea, ca paragraful despre neconfesionalitate sĕ fiă eliminat din proiect. Contele Ferdinand *Zichy* a esplicat pe scurt propunerea, ér contele *Zay* junior, într'o vorbire înfocată, respinge şi din parte-i neconfesionalitatea. A luat apoi cuvêntul ministrul *Wlassics*, ca sĕ apere proiectele. El a ţinut un discurs după şlabonul cunoscut şi la sfîrşitul vorbirii oposiţia l'a rîs. Inainte de votare, contele Mauriciu *Eszterházy* a făcut o propunere cu mult mai aspră ca cea dintâiu, cerênd, ca asupra paragrafului despre neconfesionalitate sĕ se facă votare nominală. In urma acésta au luat unul după altul cuvêntul preşedintele, ministrul-preşedinte *Banffy*, contele, Ferdinand *Zichy*, ministrul *Wlassics, Gajzágo, Keglevich* şi alţii.

Votarea s'a făcut apoi — spiritele fiind fórte încordate. Mare surprindere a produs votul Metropolitului *Miron Romanul, care* **a votat în favórea guvernului** şi *votul lui a hotărît sórtea proiectului la votarea după desbaterea generală.* Numĕrându se voturile, preşedintele a enunţat, că propunerea lui Eszterházy a cădut întrunind numai 116, faţă cu 117 voturî ale guvernului. — *Az oláh Metropolita!* strigă atuncî oposiţia, apoi s'a început desbaterea specială. Oposiţia rênd pe rênd a respins tóte paragrafele despre neconfesionalitate. La votare propunerea contelui Ferdinand *Zichy* a fost primită cu *112* contra *110* voturî, aşa că *textul original al capitlului despre neconfesionalitate a fost respins şi de astă-dată.* Desbaterea se continuă mâne.

Scirî telegrafice.

Budapesta, 15 Mai. Camera magnaţilor *a primit proiectul de lege privitor la recepţiunea religiunei israelite* **cu 108 voturî contra 107.** Presidentul a dirimat pentru proiect. Urméză desbaterea specială.

DIVERSE.

Monument pentru Paul de Kock. In Paris s'a constituit un comitet, în scop de-a ridica monument în satul des Lilas, lângă Paris, pentru romancierul Paul de Kock. Membri în acest comitet sunt: Alexandru Dumas, Aurelien Scholl, Camille Sée etc.; apoi în comitetul de administraţiă: prefectul Seinei, Panbelle, şi primarul comunei des Lilas. Paul de Kock se esprimă odată: „Décă mi-se va ridica óre-când monument, atuncî cel puţin sĕ fiă bun la apetit, d. e. din ciocoladă bună!" De sigur însĕ comitetul se va decide pentru un material mai durabil.

Literatură.

Memoriî din 1848/49 de Vasilie Moldovan, broşură elegantă, de 11 cóle, format 8⁰. Preţul unui esemplar e: **50 cr.** séu **1 corónă**, plus 5 cr. porto poştal; pentru România şi strĕinătate *1 franc 50 banî.* Comandele se pot face la adresa: *Traian H. Pop*, publicist, *Braşov* (Brassó) séu la *administraţia „Gazetei Transilvaniei".* Domnii abonenţî ai „Gazetei" îşî potŭ procura acéstă scriere *de-odată cu reînoirea abonamentului trilunarŭ la foiă.*

*

„Prietinul sătênului român". Aceeta este titlul unei frumóse colecţiunî de „sfătuirî în formă de dialog pentru elevi şi adulţî, compusă de *Ioan Pop Reteganul.* Cu un adaus de poesii alese". Acéstă cărticică conţine vre-o 13 dialogurî fórte potrivite şi instructive pentru popor, precum şi vre-o 30 de poesii frumóse. Un esemplar, de 206 pag., costă 30 cr. De vêndare la tipografia editóre „*Aurora*" *A. Todoran* în Gherla (Szamosujvár).

Proprietar: **Dr. Aurel Mureşianu.**

Redactor responsabil: **Gregoriu Maior.**

Cursul la bursa din Viena.

Din 14 Maĭ 1895.

Renta ung. de aur 4%	123.—
Renta de corone ung. 4%	99.10
Impr. căil. fer. ung. în aur 4½%	126.50
Impr. căil. fer. ung. în argint 4½%	103.50
Oblig. căil. fer. ung. de ost. I. emis.	125.—
Bonurĭ rurale ungare 4%	98.60
Bonurĭ rurale croate-slavone	98.25
Imprum. ung. cu premii	—.—
Losurĭ pentru reg. Tisei și Segedin.	150.—
Renta de hârtie austr.	101.45
Renta de argint austr.	101 35
Renta de aur austr.	123.55
Losurĭ din 1860	157.30
Acții de ale Băncei austro ungară.	1075.—
Acții de-ale Băncei ung. de credit.	459.—
Acții de-ale Băncei austr. de credit.	400.25
Napoleondorĭ	9.68½
Mărcĭ imperiale germane	59.65
London vista	122.15
Paris vista	48 42½
Rente de corone austr. 4%	101.55
Note italiene	46.02

Cursul pieței Brașov.

Din 12 Maĭ 1895.

Bancnote rom.	Cump.	9.65	Vênd.	9.68
Argint român.	Cump.	9.60	Vênd.	9.65
Napoleon-d'orĭ	Cump.	9.65	Vênd.	9.68
Galbenĭ	Cump.	5.75	Vênd.	—.—
Mărcĭ germane	Cump.	59.20	Vênd.	—.—
Lire turcescĭ	Cump.	12.16	Vênd.	—.—
Scris. fonc. Albina 5%		101.52	Vênd.	101.75
Ruble rusescĭ	Cump.	—.—	Vênd.	—.—

Nr. 6241—1895.

PUBLICAȚIUNE.

In 24 a lunei curente se va ține la oficiul orășenesc economic **o pertractare scripturistică** de oferte spre scopul **predărei construcției unui drum pedestru** dela stațiunea tramvayului din „Nou" până la vilele în Nou, preliminată cu spese de 1139 fl. 10 cr.

Reflectanții au de a-șĭ așterne la amintitul oficiu, cel mult până în sus citata ḑi la 12 óre la prânḑ, ofertele scripturistice, sigilate, provĕḑute cu un timbru de 50 cr. și cu un vadiu de 5% din suma preliminată de spese.

Ofertul are ca sĕ conțină dechierațiunea oferentului, că-i sunt cunoscute condițiunile de oferte și acele contractuale și că se supune lor.

Planul și preliminarul de spese, precum și condițiunile de oferte și acele contractuale se află în decursul órelor oficióse la oficiul orășenesc economic spre examinare.

Brașov, 12 Maĭ 1895.

701,1—2 **Magistratul orășenesc.**

Nr. 5533—1895.

PUBLICAȚIUNE.

Fosta vilă Rombauer de pe Curmătură, aparținĕtóre acum orașului Brașov, **se va vinde** pe cale publică de oferte **în 4 Iunie 1895.**

Pertractarea de oferte se va ține la II óre înainte de prânḑ în amintita ḑi, la oficiul orășenesc economic, unde se află și condițiunile de licitațiune și vênzare spre examinare.

Ofertele timbrate, provĕḑute cu un vadiu de 5% din suma oferată, carĭ au ca sĕ conțină dechierațiunea, că oferentului 'i sunt cunoscute condițiunile de oferte și acele de vênḑare și că se supun lor, sunt de a se așterne, cel mult până la 11 óre a. m. a amintitei ḑile la oficiul orășenesc economic.

Brașov, 10 Maĭ 1895.

702,1—3. **Magistratul orășenesc.**

Sosirea și plecarea trenurilor în Brașov.

Sosirea trenurilor în Brașov:

I. Dela Pesta la Brașov:

Trenul de persóne: 8 óre diminéța.
Trenul accel.: 2 óre 9 min. după am.
Trenul mixt: 10 óre 25 minute séra.
Tr. exp. Român: 5 óre 07 m. diminéța.

2. Dela Bucuresci la Brașov:

Trenul accel: 2 óre 18 min. după am.
Trenul mixt: 7 óre 1 minute séra.
Trenul accel.: 10 óre 37 minute séra.
Tr. expr. Român: 10 óre 19 m. séra.

3. Dela Zërnesci la Brașov.

Trenul mixt: 7 óre 36 min. diminéța.
Trenul mixt: 1 óră 29 min. după am.
Trenul mixt: 8 óre 31 min. séra.

Plecarea trenurilor din Braș.

I. Dela Brașov la Pesta

Trenul mixt: 5 óre 8 min. diminéța.
Trenul accel.: 2 óre 45 min. după am.
Trenul de persóne: 7 óre 43 min. séra.
Tr. expr. Român: 10 óre 19 min. séra.

2. Dela Brașov la Bucuresci:

Trenulŭ accel.: 4 óre 59 minute dimin.
Trenulŭ mixtŭ: 11 óre înainte de ameḑĭ.
Trenulŭ accel.: 2 óre 19 min. după am.
Tr. expr. Românŭ: 5 óre 14 m. dimin.

3. Dela Brașov la Zërnesci:

Trenul mixt: 8 óre 35 min. diminéța.
„ „ 4 „ 55 m. după am.
Trenul mixt: 9 óre 15 min. séra.

ABONAMENTE
LA
„GAZETA TANSILVANIEI"

Prețulŭ abonamentului este:

Pentru Austro-Ungaria:

Pe trei lunĭ	3 fl. —
Pe șese lunĭ	6 fl. —
Pe unŭ anŭ	12 fl. —

Pentru România și străinătate:

Pe trei lunĭ	10 fr.
Pe șese lunĭ	20 fr.
Pe unŭ anŭ	40 fr.

Abonamente la numerele cu data de Duminecă.

Pentru Austro-Ungaria:

Pe anŭ	2 fl. —
Pe șese lunĭ	1 fl. —
Pe trei lunĭ	50 cr.

Pentru România și străinătate:

Pe anŭ	8 francĭ.
Pe șese lunĭ	4 francĭ.
Pe trei lunĭ	2 francĭ.

Abonamentele se facŭ mai ușorŭ și mai repede prin **mandate poștale.**

Domnii, carĭ se vorŭ abona din nou, sĕ binevoiéscă a scrie adresa lămuritŭ și a arăta și poșta ultimă.

Administrațiunea „Gazetei Transilvaniei."